

zmago po pravičnem načelu: vsakemu svoje. Hvala Vam za mnogoletno vestrajno delovanje! Živeli! Župan Franc Prislan.

Gospodarske stvari.

Kako krompir kuhati, da je prav dober.

M. Razun vode (78%), močica (17%) in nekaj še drugih tvarin ima krompir še tudi okoli 2% jajčnega beljaka v sebi. Beljak se nabaja poglavito pod gomoljevo lupino in ga je proti gomoljevi sredini vedno manj. Ako se tedaj surovi krompir lapi in potem kuhat dene, se ni le po lupljenji velik del beljaka pozgubil, ampak mnogo se ga je tudi izlužilo in pri razgrevanju vode iz gomolja izcurilo, ki se pozneje ko lepljiva pena nad vodo nabira.

Dosti boljše je toraj krompir pred kuhanjem ne lupiti, ampak nelupljen v vrelo vodo kuhati djati, ker se tako beljak na površini brž strdi in v krompirji ostane, kar ga dosti boljšega in redivejšega dela.

Posebno dober krompir se skuha, če krompir sploh z vodo ne pride v nobeno dotiko, ampak če se kakor se pravi v „soparji kuha“. Nalije se lonec do polovice z vodo, nad vodo je primerna mreža ali sito pritrdjeno. Na to mrežo se krompir, ki ga hočemo kuhati, dene. Da pa vodeni sopar ne more iz lonca uhajati, treba je lonec s pokrovom do dobrega zavezati. Ko voda zavre, vzdigajoči se sopar krompir lepo skuha in ves dober okus v njem čist ostane.

Kako maslu podati večjo vrednost.

M. Velike množine putra se po naših krajih, posebno po planinah, v maslo podela. Čuditi se pa moramo, kako to pride, da je maslo dostikrat niže v ceni, kakor puter sam, in vendar mora vsakemu znano biti, da gre pri varjenji putra v maslo dosti tvarine v zgubo, čemur se „kalo“ pravi in ki je toliko večji, kolikor manj dobro je bil puter izmeden in podelan. Rajta se pri 100 kilogramih putra 83 kilogramov masla, 9 kilogramov žonte ali troske in 8 kilogramov zgube ali „kalo“. Po tem računu bi morala cena masla najmanj za 10% višje stati od cene putra, kar pa ne velja vsakokrat in pogosto se čujejo tožbe, da goveje maslo tudi za najzmernejšo ceno ne najde kupca.

V prvi vrsti je seveda tako imenovana konkurencija kriva, da našo posebno planinsko maslo nima take cene, kakoršne bi imeti moralo. V naši bližjavi na Hrvaškem in Ogerskem, kjer je cena delavnih moči dosta nižja, kjer imajo kmetovavci, večji in manjši, manj potrebe in so z malim zadovoljni, in ker jih je mnogo kmetovavcev od židov odvisnih, ki jim njihove pridelke za mali denar izderó in jih tedaj lahko po nižji ceni dalje prodavajo, se vsako leto mnogo masla pridelata tako, da ga veliko še z dobičkom v planinske

dežele prodavajo. Tako si naročajo trgovci hrvaško maslo po 65 fl. za kup. Zato se tudi ni čuditi, če naše posebno pa planinsko maslo ne najde vrednega kupca. Tema pa je vendar tudi nekoliko naše maslo samo krivo in pa način kako se na prodaj postavlja.

Pred vsem pa je treba porajtati, da se dobro maslo le iz dobrega putra naliti da. Puter, ki se je iz smetane, ktera je bila plesnjiva ali se je v zaduhlih shrambah hranjevala, zmedel, ne more nikdar dobrega masla dajati. Posebno pa žoltov puter ali tak, ki je že grenek postal, ki je nečist ali slabo izmeden, ne daje nikdar sladkega masla. To je nemogoča stvar.

Ako se veliki okorni sodi ali težke deže po malem v preteku več tednov z maslom, kolikor se ga ravno vsakokrat sproti natopi, nalivajo, tako se rado prigodi, da je vsakokratno maslo raznovrstne dobrote, da se v veliki posodi napravljajo natančno ločene plasti, med kterimi so večje ali manjše votline, ki so včasih vse polne zelene plesnobe, pa tudi že celo črne tako, da se mora veliko masla, ker ni užitno, proč vreči.

Take velike deže za maslo, če se tudi z najboljšim planinskim maslom polnijo in nalivajo, se od kupcev vedno nekoliko od strani pogledujejo. Pa ne le, da je težko za tolike posode kupca najti, ker jih le večji trgovci, pekarji in maščobarji kupujejo, jih je tudi težko lepo, trdno do vrha naliti, da nič votlin v njih ne ostane, kar vsakokrat maslu služi v kvar. Skoraj vsaka gospodinja potrebuje na leto in dan nekoliko dobrega govejega masla za domače kuhinjske potrebe. Vsaka skušana gospodinja pa tudi dobro zua, kolika razlika da je med maslom in maslom, da je dobro kuhano planinsko maslo dosti boljše od navadnega slabo kuhanega masla, kakoršno se pri trgovcem in na trgu kupuje in tudi rada nekoliko višjo ceno za maslo plača, ker ve, da je dobro in pošteno blago.

Svetuje se toraj našim kmetovavcem, ki se z napravljanjem masla na debelo pečajo, naj poskusijo z manjšimi lepo okusno opravljenimi posodicami, naj so potem že sodčki, vrči ali dežice, v ktere gre kakih 5—6 kilogramov masla, ne več, in ki se dajo dobro zapreti in pa, kar je zelo imenitno, tudi naenkrat naliti. Dalje se vroče priporoča, naj se vsa naprava putra z največjo skrbljivostjo in pazljivostjo godi. Niti mleko, niti smetana ali puter se ne sme v zaduhlih kletih, zasmrajenih kamrah ali omarah hranjevati. V njih se ti pridelki najprej spridijo in splesnijo. Topiti puter kaže najbolj v prav vroči vodeni kopeli. Tudi sodčki in deže se morajo prav skrbno in snažno nalivati. Tako napravljeno maslo bode gotovo dobro ceno imelo in lahko kupca našlo.

M. Kislo zelje pokvarjenja varovati. Če se kislo zelje v kadi ne obteži dobro, ali pa se je premalo osolilo, se rado prigodi, da se na vrhu plesnoba napravi, ktera celemu zelju v kadi škodi

in ga pokvari. Temu se pride s tem v bran, da se plesnoba in kar je že gujilega zelja skrbno sname in potem na zelje okoli $\frac{1}{2}$ litra dobrega čistega žganja vlije. Če se to 4—5krat zgodi, je zelje pokvarjenja rešeno. Okus se zelja ne zmeni dosti, če je le žganje čisto in brez patokinega duha. (Fuselgeruch).

M. Kako ubraniti, da nabrana smetana ne ogreni. Kedar gospodinja smetano za mešenje putra nabira, se ji dostikrat primeri, da se je ne nabere v kratkem času toliko, da bi bilo vredno zmesi. Tako se pa večkrat prigodi, da se ji smetana vgreni. Temu se pride v bran, ako se smetana sprti nekoliko soli morda toliko, da pride 30—40 gramov soli na jeden liter smetane. Tako smetana ne postane grenka, puter ne dobi nič slabjšega okusa in tudi zmede se rajše.

M. Kako meso zaklane kuretnine mehko in nježno narediti. Da postane meso zaklanih kokoši in sploh vse kuretnine mehko in prav lepo, se mora živad predno se zakolje, kakih 12 ur brez krme puščati. Dalje se zaklano kure ne sme prej s petja devati predno se kri popolnoma ne izteče. Če se prej začne perje pukati, se luknjice, v katerih je perje tičalo, s krvjo zalijejo in koža postane marogasta.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Slovenske pobotnice.) V Vašem cenjenem listu od 17. dec. p. l. št. 51. objavljena je bila finančna ministerialna naredba od 5. aprila 1871 št. 7434, katera zapoveduje, da se imajo slovenske pobotnice pri c. k. davkarijah sprejemati. Ta ukaz je še vedno veljaven, kajti preklican nikdar nij bil, finančna direkcija pa itak finančnih ministerialnih naredb ne more preklicati.

Ker slednji čas res nekatere davkarije niso hotele na slovenske pobotnice izplačevati, navedem naj še, da so dobile davkarije na slov. Štajerskem ukaz, da morajo slovenske pobotnice sprejemati in na nje tudi izplačevati. Glasi se v nemškem tekstu: Z. 931. Praes. An das k. k. Hauptsteueramt in Pettau. Nachdem die Censur der Gebahrung im Landesschulfund und im Lehrerpensionsfond nicht dem fin. Rech. Dep. sondern der land. Buchhaltung zugewiesen ist, so war es selbstverständlich, dass sich die hierortige Verordnung v. 17. September 1880 Nr. 11929 auf derlei der hierortigen Ingerenz nicht unterliegende Rechnungsstücke nicht erstrecken konnte und es hätten aus derselben nicht Konsequenzen gezogen werden sollen, die sich bei gehöriger Erwägung nicht ableiten lassen. Nachdem übrigens das k. k. Finanz-Ministerium mit dem späteren Erlasse vom 5. April 1871 Nr. 7434 angeordnet hat dass die Perzeptionskassen verpflichtet sind, auch in slovenischer Sprache ausgefertigte Quittungen zu liquidiren, so ist sich nach diesem neueren Erlasse zu benehmen und dürfen der Annahme

soleher Quittungen ohne Unterschied der Verrechnungszweige keine Schwierigkeiten in den Weg gelegt werden.

Praesidium der k. k. Finanz-Landes-Direktion Graz am 17. dec. 1880. Na celem Štajerskem se morajo toraj slovenske pobotnice sprejemati. Tukajšnja glavna davkarija prejela je l. t. m. več slov. pobotnic pa na nje tudi brez vsakega zadržka izplačala. Čestita duhovščina, gg. učitelji in drugi domoljubi naj odslej delajo le slovenske pobotnice. — To malo pa nismo prejeli iz Taaffejevih rok, ampak to je delo še Hohenwartove vlade, to povdarjam, da ne bi kdo zbog tega sedanje vlade hvalil, katera nam Slovencem še prav nič ni dala! To hočem dokazati v prihodnjem listu.

Iz Ptuja. (Okrajni zastop.) „Slov. Gosp.“ ki je z novim letom nastopil svoj XV. tečaj, prinesel je že veliko množino podučljivega in zanimivega poduka za naš narod slovenski, posebno pa za kmetiški stan. Za medsebojno spoznavanje štajerskih Slovencev, katerim je „Slov. Gospodar“ v prvi vrsti namenjen, ni brez važnosti gospodarenje okrajnih zastopov in bilo bi želeli, da se najde v vsakem okraji rodoljub, ki bi delovanje teh skupščin javno oznanoval ostalim v poduk in posnemanje ali pa tudi v neposnemanje. Tukaj na-te nekoliko podatkov o okrajnem zastopu ptujskem in sicer za takrat: proračun prejemkov in stroškov za leto 1881. Ptujski okraj ima v letu 1881 plačati neposrednega davka 141776 fl. 95 kr. in sicer od zemljišč 98250 fl. 28 kr. bišnine 21177 fl. 80 kr., lišne najemnine 9227 fl. 83 kr., pridobnine 7378 fl. 61 kr., dohodnine 5742 fl. 44 kr. Okrajna doklada na to neposredno dačo znaša 25 %, tedaj 35.444 fl. 24 kr. Po proračunu okrajnega odbora sestavljenem dne 13. okt. l. 1880 in dne 22. nov. začasno potrjenem, navržen je za leto 1881 ves dohodek na 52552 fl. 87 kr. ves strošek na 40627 fl. 18 kr. Razne že gori omenjene okrajne doklade vzeto je v preračun 3500 fl. kot dohodek od Borlskega mosta. Ostatek t. j. 13608 fl. 63 kr. pa, kolikor ga spočetkom tekočega leta ne bode v kasi, ima se dobiti stranoma od tukajšnje c. k. davkarije, stranoma pa od deželnega odbora kot zaostatek iz let 1879 in 1880. Stroški pa so navrženi takole: 1. Za ceste 21.043 fl. 92 kr. in sicer: za okrajne ceste I. razreda, to je za ceste radgonsko-ptujsko-rogačko, koje dužina je v ptujskem okraji 38300 metrov 4770 fl. 87 kr., za vse ostale okrajne ceste II. razreda dolge 181.754 m. 16.273 fl. 35 kr. 2. Za šolske zadeve 10994 fl. 39 kr. in sicer: a) prinesek k deželnej matiei 7 % celega neposrednega davka, tedaj 28 % cele okrajne doklade t. j. 9924 fl. 39 kr. b) podpora ptujskemu mestu 620 fl., od tega za gimnazijo 500 fl., za obrtniško učilnico 120 fl. c) 250 fl. kot dve štipendiji za učiteljske pripravnike iz našega okraja. d) 200 fl. nagrade onim učiteljem ptujskega okraja, ki bodo se odlikovali v podučevanju za sadjerejo in bčelarstvo. 3. Za Borlski most v celosti 5162 fl.